

KVAZIDELIKTU REGULĒJUMA LATVIJĀ PAGĀTNES MĀCĪBAS UN MŪSDIENU TENDENCES

PAST LESSONS AND CURRENT TRENDS OF QUASI-DELICT REGULATION IN LATVIA

Agris Bitāns, *Mg. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes lektors

Summary

The article is dedicated to the institute of quasi-delict, which is still preserved as one of the bases for the emergence of obligations in the civil law regulation and the Civil Law. For the successful application of the quasi-delict institute, it is important to correctly determine the basis of the quasi-delict liability. Likewise, it is crucial to accurately determine the scope of the quasi-delict liability.

Regarding the basis of quasi-delict liability, the understanding of the manifestations of wrongful acts, the place, as well as the culpability, remains unchanged. However, the position regarding the scope of quasi-delict liability must be altered. Narrow, grammatical interpretation of Articles 2358–2362 is not justified, and, in the case of a quasi-delict, only damages for pecuniary losses should be applied as civil remedies. Since in the case of a quasi-delict the same civil remedies as in the case of a delict (tort) would be applicable, including compensation for non-pecuniary loss, editorial improvements are required in Articles CL 2358–2362 accordingly.

Atslēgvārdi: kvazidelikts, atbildība, vainojamība, nemantiskais kaitējums

Keywords: quasi-delict, liability, culpability, non-pecuniary loss

Ievads

Kvazidelikti salīdzinoši reti tiek apskatīti tiesību literatūrā, kā arī tiesu praksē vēl retāk tiek izskatītas prasības, kas ir pamatotas ar Civillikuma (CL) 2358. pantu, tiesu judikatūras nolēmumi nav pieejami, un Latvijas tiesu portāla e-pakalpojumu vietnē anonimizētos nolēmumos nav atrodami pamatoti spēkā stājušies nolēmumi.¹ Tomēr tas nenozīmē, ka kvazidelikts kā saistību rašanās pamats vairs nav aktuāls tiesību institūts, tāpēc Latvijas Universitātes 82. starptautiskās zinātniskās konferences tēmas ievirze dod iespēju izvērtēt mācības no kvazideliktu vēsturiskā regulējuma,

¹ Visbiežāk ir sastopami spriedumi, kuros, pamatojoties uz Civillikuma 2358. pantu, tikušas apmierinātas prasības par automašīnas bojājumiem, nokritot sniegam, ledum. Sk., piem., Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 22.03.2016. spriedumu lietā Nr. SKC-79/2016 (Nr. C38039812).

kā arī apskatīt mūsdienu tendences. Darba mērķis ir izvērtēt līdz šim izteikto tēzu par kvazideliktu atbildību mūsdienu skatījumam, kā arī atbildības par kvazideliktu saturu, lai nonāktu pie modernākas atbildības par kvazideliktu izpratnes.

1. Īss kvazidelikta vēsturisks apskats

Izpratne par kvazideliktu aizsākās Senajā Romā, kur ar kvazideliktu (*quasi delicta, obligatio quasi ex delicto*) tika saprasts specifisks aizskārums, kas līdzīgi kā delikts radīja saistību.² Vēsturiski pie kvazideliktiem tiek pieskaitīti vairāki saistību rašanās pamati, kas ir transformējušies.

Atbildība par aizskārumu ar **izmešanu vai izliešanu** (*actio de effusis deiectis*), tāpat kā atbildība par aizskārumu ar **izlikšanu vai izkāršanu** (*actio de positis es suspensis*) ir klasiski kvazideliktatbildības gadījumi.³ Kādreiz kvazidelikti tika iedalīti arī pēc tā, vai šāda veida aizskarošā darbība notika pilsētā vai laukos.

Tiesneša atbildība par apzināti nepareizu vai nolaidīgu spriedumu (*qui litem suam facit*) tiek norādīta kā viens no kvazideliktiem. Tā bija tiesnešu atbildība par tīši pieņemtu nepareizu spriedumu vai rupji nolaidīgi taisītu spriedumu, tātad tiesnesis “pavērsa” sākotnējo prasību jau pret sevi.⁴

Atbildība par **verga vai dzīvnieka nodarītu aizskārumu** (*actiones noxales*), kas iestājās verga vai mājlopa īpašniekam.⁵

Kuģu, viesnīcu un stallu īpašnieka atbildība pret pasažieri vai iemītnieku (*nauta, caupo, stabularius*) par savu darbinieku nodarītu aizskārumu (deliktu), tostarp zādzību, pasažieriem vai kravai pārvadāšanas laikā vai viesu uzņemšanas laikā.⁶

Kā var redzēt, tad dažādos avotos atšķirīgi tiek norādīti aizskārumi, kas tiek attiecināti uz kvazideliktu, kā arī vēsturiski jāņem vērā, ka pie kvazidelikta tika pieskaitīti arī citi saistību rašanās gadījumi.⁷

Saistības no kvazidelikta (angļu val. – *quasi delictual obligation*, franču val. – *obligations quasi-délict*, vācu val. – *Verpflichtung Quasi-Delikt*), atšķirībā no romāņu–ģermāņu tiesību saimes, anglosakšu tiesībās netiek atsevišķi izdalītas, un to aplūko vairāk kā romiešu saistību tiesību pamatu.⁸ Taču literatūrā tiek apskatīti

² Kalniņš V. Romiešu civiltiesību pamati. Rīga: Zvaigzne, 1977, 163. lpp.

³ Turpat, 164. lpp.; [b. aut.] Система римского права. На правахъ рукописи. [Rīga]: [Armijas spiestuve], 1925, 280.–281. lpp.

⁴ [b. aut.] Система римского права. На правахъ рукописи. [Rīga]: [Armijas spiestuve], 1925, 281. lpp.; Римское частное право. Москва: Юридическое издательство “Юрист”, 1994, с. 536–537; Дождев Д. Римское частное право. Учебник для вузов. Москва: ИНФРА М-НОРМА, 1997, с. 560.

⁵ Kalniņš V., op. cit., 164. lpp. Ir avoti, kuros nokšālā prasība tiek izdalīta kā atsevišķs prasījums; sk. [b. aut.] Система римского права. На правахъ рукописи. [Rīga]: [Armijas spiestuve], 1925, 281.–282. lpp.

⁶ Римское частное право, op. cit., 536. lpp., Дождев Д., op. cit., 1997, с. 559.

⁷ Piemēram, nepamatota labuma iegūšana trešo personu prettiesiskas rīcības rezultātā (*actio quod metus causa*). Sk. Римское частное право, op. cit., с. 535; Римское частное право, Москва: Юридическое издательство Министерства юстиции СССР, 1948, с. 573.

⁸ Black Henry Campbell M. A. Blacks’s Law Dictionary, St. Paul Minh. West Publishing Co., 1990, sixth edition, p. 427. Taču literatūrā ir sastopamas norādes, kad kvazideliktatbildību attiecina uz gadījumiem, kad saimnieks (*master*) atbild par sava kalpotāja, darbinieka (*servant*) prettiesisku darbību. (Black Henry Campbell, M. A. Blacks’s Law Dictionary, St. Paul Minh. West Publishing Co., 1979, fifth edition, p. 1335.)

kvazidelikti,⁹ kā arī ir sastopami gadījumi, kad kvazideliktatbildību attiecina uz gadījumiem, kad saimnieks (*master*) atbild par sava kalpotāja, darbinieka (*servant*) prettiesisku darbību.¹⁰

CL paredz saistību rašanos no kvazidelikta uz 2 pamatiem – 1) par izmešanu un izliešanu vai 2) izlikšanu un izkāršanu. Tas izriet no CL 2358. panta: “Ja zaudējumu nodara, **izmetot vai izlejot kautko** uz ielu vai citu vietu, pa kuru ļaudis staigā vai kur tie mēdz atrasties, vai **nepienācīgā kārtā nostiprinātiem priekšmetiem nokrišot** no mājas uz ielu u.t.t., tad zaudējuma cietējs var prasīt zaudējumu atlīdzību no 2359. pantā norādītās personas.” 2358. pants tika pārņemts no Baltijas guberņu Civillikumu kopojuma (BGCK) 4567. panta,¹¹ kas parāda mūsu kodifikācijas pirmsākumu.

2. Atbildības par kvazideliktu saturs un modernās tendences

Attiecībā uz kvazideliktatbildību pamatā tiek norādītas šādas četras pamattēzes. 1) Pamats civiltiesiskai atbildībai ar kvazideliktu ir citas personas vai tās mantas aizskārumš, kas pēc būtības ir noticis nevis ar nolūku, bet gan aiz viegļas neuzmanības (*culpa levis*), abstraktās vainas (*culpa levis in abstracto*) vai vismazākās vainas (*culpa levissima*), taču šī neuzmanība nav tiesiski attaisnojama. 2) Aizskārumš tiek nodarīts ar izmešanu, izliešanu vai nepienācīgā kārtā nostiprināta priekšmeta nokrišanu publiskā vietā. 3) Ņemot vērā, ka kvazidelikts tiek nodarīts viegļas neuzmanības rezultātā, tad cietušajam ir jāatlīdzina tikai zaudējumi, nevis jākompensē nemantiskais kaitējums. 4) Kā arī prasībai, kas izriet no kvazidelikta, ir noteikts īsāks noilguma termiņš – viens gads.¹²

Izpētot šobrīd pieejamo tiesību literatūru un ņemot vērā CL grozījumus, rodas jautājums – vai visas agrāk izteiktās tēzes ir aktuālas, un vai nav tās jāpārvērtē?

Lai arī tiesu praksē kopumā pamatoti nepiemēro kvazideliktatbildību par jebkuru aizskārumu, kas ir noticis sakarā ar kāda priekšmeta vai šķidruma nokrišanu vai izlīšanu no ēkas, piemēram, sniega, ledus nokrišanu vai jumta remonta laikā krāsas izliešanu uz automašīnas, tomēr dažu spriedumu motīvi rada pamatu šaubām par pilnvērtīgu kvazidelikta būtības un vainas nozīmes kvazideliktā izpratni. Tā vienā civillietā tiesa atzina, ka Civillikuma 2358. un 2359. pants nav piemērojams sakarā ar krāsas izliešanu uz automašīnas jumta remonta laikā, jo krāsas izliešana notikusi rupjas neuzmanības dēļ.¹³ Par kvazideliktu var runāt specifiskas darbības sakarā, kad aizskārumš tiek nodarīts ar izmešanu, izliešanu vai nepienācīgā kārtā nostiprināta priekšmeta nokrišanu publiskā vietā, bet tas nav noticis delikta vai citas neatļautas darbības rezultātā, piemēram, būves īpašnieka atbildība par būves uzturēšanu

⁹ Stein P. The Actio de Effusis Vel Dejectis and the Concept of Quasi-Delict in Scots Law. The International and Comparative Law Quarterly, Vol. 4, № 3, 1955, pp. 356–375. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/755133> [aplūkots 16.03.2024.].

¹⁰ Black Henry Campbell, op. cit., p. 1335.

¹¹ Vietējo Civillikumu kopojums (Vietējo likumu kopojums. 3. daļa). Rīga: Valters un Rapa, 1928, 527. lpp.

¹² Sinaiskis V. Saistību tiesības. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga: LU studentu padomes grāmatnīca, 1940, 120.–121. lpp.; Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Rīga: Latvijas Juristu biedrība, 1995, 196.–197. lpp.; Bitāns A. Civiltiesiskā atbildība un tās veidi. Rīga: AGB, 1997, 126. lpp.; Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.–2400. p.). Otrais izdevums, Rīga: Mans Īpašums, 2000, 640.–641. lpp.

¹³ Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 08.03.2019. spriedums lietā Nr. C32287314 (lietas arhīva Nr. CA-0561-19/10), ECLI:LV:RAT:2019:0308.C32287314.3.S (2.4. p.).

stāvoklī, kas nenodara kaitējumu, atbilstoši Civillikuma 1084. pantam.¹⁴ Tāpat atbildīgās personas vainas formai nevajadzētu mainīt saistības rašanās pamatu, jo likumdevējs ir noteicis atbildību neatkarīgi no vainas.¹⁵

V. Bukovskis attiecībā uz atbildību par kvazideliktu runā kā par stingru atbildību, kas pamatojas uz pieņēmumu, ka ēkas vai telpas ieņēmējs nav veicis nepieciešamos drošības pasākumus.¹⁶ Tomēr nav pamata uzskatīt, ka atbildība par kvazideliktu būtu jāattiecinā pie “stingrās atbildības” mūsdienu izpratnē.¹⁷ Nav pamata piemērot kvazideliktatbildību par citas personas prettiesisku darbību, piemēram, par zagļa izmestas zagtas lietas nokrišanu. Tāpat nebūtu pamats saukt pie kvazideliktatbildības personu, ja tā jāpierāda, ka tā ir veikusi saprātīgus pasākumus, lai netiktu nodarīts aizskārums, piemēram, norobežojot teritoriju, izliekot brīdinājuma zīmes vai citādi skaidri informējot cietušo.¹⁸ Līdz ar to attiecībā uz kvazideliktatbildību **vainojamības modelis paliek nemainīgs** un aizskārēja vaina **nav jāpierāda** un līdz ar to nav arī atsevišķi jāizvērtē.

Otrs izvērtējamais jautājums saistībā ar kvazideliktu – vai tiešām atbildība par kvazideliktu izpaužas tikai kā zaudējumu atlīdzība? Kā redzams, tad CL 2358. pants runā par zaudējumiem, kas ir nodarīti, izmetot, izlejot vai nepienācīgi piestiprinātam priekšmetam nokrītot publiskā vietā, un zaudējuma cietējs var prasīt zaudējumu atlīdzību. Cik ir pareizi un pamatoti šīs likuma normas tekstu viennozīmīgi tulkot gramatiski, ka civiltiesiskās sekas (atbildība) par kvazideliktu ir tikai un vienīgi zaudējumu atlīdzības formā?

Izpētot BGCK un it sevišķi V. Bukovska komentāru, jāsecina, ka termins “zaudējums” šeit nav lietots šādā nozīmē. BGCK sākumā tika apkopots vācu valodā un pēc tam pārtulkots krievu valodā (senajā krievu valodā), un tikai tad tika pārtulkots latviešu valodā.¹⁹ Tāpēc ir loģisks jautājums, vai šajos tulkojumos kaut kas terminoloģijas jomā nav pazudis? Kā redzam, tad BGCK 4567. pantā tiek lietots krievu valodas termins *вред* un nevis *убытки*, kas atbilstu terminam “zaudējumi”. Termins *вред* ir plašāks jēdziens, kas atbilst terminam “kaitējums”.²⁰ V. Bukovskis savos komentāros norāda, ka termins *вред* netiek lietots konsekventi, un, lai arī biežāk tas tiek lietots zaudējumu nozīmē, tas tiek lietots arī kaitējuma nozīmē, tāpēc reizēm šie jēdzieni tiek nošķirti.²¹ Līdz ar to nav pamata šo tiesību normu iztulkot šauri.

Tāpat ir jāņem vērā, ka CL nav kodekss, t. i., sistēmiski vienots tiesību akts. V. Sinaiskis norādīja uz CL kā zināmu principu organisku uzbūvi un tā tuvību vairāk kodeksam nekā kopojumam, tomēr viņš atzina, ka tā uzbūves sistēma ir jaukta – institūciju un pandektu, vairāk tomēr institūciju sistēma.²² Līdzīgs uzskats bija arī

¹⁴ Sk. Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamenta 04.10.2022. spriedumu lietā Nr. C33642915, SKC-8/2022, ECLI:LV:AT:2022:1004.C33642915.14.S.

¹⁵ Torgāns K. Saistību tiesības. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 492. lpp.

¹⁶ *Буковский В. Сводъ гражданскихъ узаконеній губерній Прибалтійскихъ. Том II.* Рига: Типографія Г. Гемель и Ко, 1914, с. 2023.

¹⁷ Torgāns K., Kārklīšs J., Bitāns A. Līgumu un deliktu problēmas Eiropas Savienībā un Latvijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2017, 131.–132. lpp.

¹⁸ *Буковский В.*, op. cit., с. 2023.

¹⁹ Vietējo Civillikuma kopojuums (Vietējo likumu kopojuums. 3. daļa). Rīga: Valters un Rapa, 1928, III lpp.

²⁰ Bitāns A., op. cit., 42. lpp.

²¹ *Буковский В.*, op. cit., с. 2013.

²² Sinaiskis V. Civillikuma principi un ģimenes tiesības. No: Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, Nr. 1. Rīga: Tieslietu ministrija, 1938, 31., 32. lpp.; Sinaiskis V. Personība un personiskās tiesības jaunajā Civillikumā. No: Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, Nr. 2. Rīga: Tieslietu ministrija, 1938, 328., 330., 333. lpp.

K. Čakstem, ka CL pietrūkst vispārējās daļas un ir citas atkāpes no pandektu sistēmas, un tas pieturas arī pie institūciju sistēmas.²³ Arī citi autori, piemēram, A. Būmanis un V. Kalniņš, norādīja uz CL priekšteča pandektisku tiesību sistēmas uzbūvi saistībā ar romiešu kazuistikas teoriju, kur katras daļas iztulkojums notiek bez sakara meklēšanas ar visa likuma kopumu.²⁴ Līdz ar to **Civillikums nav uzlūkojams kā sistēmiski vienots tiesību akts.**

Papildus, kas mums liek aizdomāties, ir CL 2361. pants. Tas, līdzīgi kā BGCK 4573. pants, nosaka, ka atlīdzība par kvazideliktu ir nosakāma atbilstoši tām CL normām, kas regulē attiecīgi nodarītu kaitējumu:

- 2347.–2351. pants, ja kaitējums nodarīts personām;
- 2354. pants, ja kaitējums nodarīts lietām.

Kā redzams, tad 2361. pants nerunā par kvazidelikta rezultātu – zaudējumu, bet gan par **apdraudējuma objektu**, t. i., vai apdraudēts kā objekts tiek persona vai manta.

Vēl viens arguments, kas ir jāņem vērā, – pēc Civillikuma atjaunošanas ir veikti grozījumi gan 2347. pantā, gan 2349. pantā, nemaz nerunājot par to, ka būtiski ir grozīts 1635. pants. Šajos pantos ir paredzēts atlīdzinājums par nemantisko vai tā saucamo morālo kaitējumu, ko atzīst arī tiesu prakse.²⁵ Jānorāda, ka prakses apkopojums “Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā” secinājumu un arī piespriesto kompensācijas summu apmēra ziņā ir pat progresīvāks nekā tiesu prakses apkopojumi civillietās. Tas rada jautājumu, kāpēc gadījumos, kad aizskārums vai negatīvās sekas ir tādas pašas, piespriestās kompensācijas summas civilprocesā un kriminālprocesā atšķiras, lai gan būtu jābūt konsekvencei.

Līdz ar to varam secināt, ka faktiski attiecībā uz personas (personisku) kaitējumu, kas nodarīts ar kvazideliktu, ir piemērojami visi tie paši civiltiesiskie aizsardzības līdzekļi, kuru piemērošanu delikta gadījumā paredz CL 2347.–2351. pants un ko atzīst arī tiesu prakse:

- zaudējumi sakarā ar ārstēšanos (zāles, citi medikamenti, izdevumi pēc ārstēšanās – rehabilitācija, citi izdevumi, tostarp papildu izdevumi par pārtiku);
- atrautā peļņa;
- kompensācija par nemantisko (morālo) kaitējumu;
- nākotnes nesāņemtā peļņa;
- uzturēšanas pienākuma pāreja;
- apbedīšanas izdevumu atlīdzināšana.

²³ Čakste K. Civiltiesības. Rokraksta vietā. Rīga: [b. i.], 1940, 8. lpp.; Čakste K. Civiltiesības. Lekcija Nr. 1. Rīga: [b. i.], 1937, 22. sept., 5.–6. lpp.

²⁴ Būmanis A. Vispārējs pārskats par jauno civillikumu // Prezidenta Ulmaņa Civillikums. Rīga: Pagalms, 1938, 97.–98. lpp.; Kalniņš V. Romiešu tiesību nozīme mūsu laikos. Rīga: [b. i.], 1940, 22.–23. lpp.; Sinaiskis V. Civiltiesību teorija un prakse. Jurista Vārds, Nr. 22 (175), 01.06.2000., pirmpublicējums: žurnāls “Jurists”, 1933, 67.–70., 97.–100. lpp.

²⁵ Latvijas Republikas Augstākā tiesa: Tiesu prakse morālā kaitējuma apmēra noteikšanā saistībā ar prasītājam nodarīto tiesību aizskārums, miesas bojājumiem vai tuvinieka bojāeju (tiesu prakse 2011–2016): https://www.at.gov.lv/files/uploads/files/6_Judikatura/Tiesu_prakses_apkopojumi/2016/morala_kaitējuma_apmers_par_miesas_bojajumiem_06102016.docx; Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās (2014): https://www.at.gov.lv/files/uploads/files/6_Judikatura/Tiesu_prakses_apkopojumi/Morala%20kaitejuma%20atlidzinasana_2014_galigais.doc; Latvijas Republikas Augstākā tiesa: Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā 2010/2011: https://www.at.gov.lv/files/uploads/files/docs/petijumi/tiesu%20prakse%20moralais%20kaitejums_an.doc.

Attiecīgi izvērtējot CL 2347. un 2349. pantu, var secināt, ka arī attiecībā uz kvazidelikta nodarītu aizskārumu nav ierobežojumu apmierināt prasību par kompensācijas par nemantisko kaitējumu atlīdzinājumu. Tātad cietušais var prasīt kompensāciju par nemantisko kaitējumu par sāpēm un ciešanām un pārdzīvojumiem, kas tika nodarīti miesas bojājumu nodarīšanas brīdī, ārstēšanas laikā, jo, piemēram, operācijas un citas lietas var būt gana sāpīgi pārdzīvojumi, kā arī par sāpēm, ciešanām un neērtībām, kas radās atlabšanas laikā. Kompensācija ir nosakāma arī par sakropļojumu un izķemojumu, kā arī par citiem apgrūtinājumiem un neērtībām kvazidelikta rezultātā, tostarp, ja tas ietekmēja laulību vai apgrūtināja stāties laulībā.

Tāpat ir jāatzīst, ka prasību par nemantiskā kaitējuma sakarā ar kvazideliktu atlīdzinājumu varētu celt arī cietušā tuvinieki, pirmkārt, kompensāciju par sāpēm un ciešanām, un pārdzīvojumiem, kā arī citām neērtībām, kas radās viņiem sakarā ar cietušajam nodarītajiem miesas bojājumiem, invaliditāti, sakropļojumu. Otrkārt, ja viņi paši bijuši negadījuma aculiecinieki, tad šis apstāklis var papildus pastarpināt vai ietekmēt nemantisko kaitējumu. Visbeidzot kā atsevišķs prasījums par nemantisku kaitējumu var būt tuviniekam sakarā ar cietušās personas nāvi kvazidelikta gadījumā.

Tiesas ir apmierinājušas prasības par nemantiska (morālā) kaitējuma kompensāciju 800 EUR apmērā saistībā ar transportlīdzekļa bojājumu, nokrītot no ēkas jumta sniegam un ledum.²⁶ Tas dod pamatu secināt, ka dažos gadījumos pat lietas apdraudējums var būt pamats prasījumam par nemantiska kaitējuma atlīdzinājumu, tostarp attiecībā uz kvazideliktu.

Kvazidelikti Rietumeiropā saglabājas kā viens no nelīgumiskiem (ārpus līgumiskiem) (*non-contractual*) saistību rašanās pamatiem, kas atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās²⁷ 7. panta 2. punktam ir izņēmums no vispārējās jurisdikcijas principa Eiropas Savienībā.

Līdz ar to regulējums Civillikumā attiecībā uz kvazideliktu ir saglabājams, taču skaidrības labad būtu nepieciešams redakcionāli uzlabot CL 2358.–2362. panta redakciju, aizstājot terminu “zaudējumi” ar terminu “kaitējums” un “zaudējumu atlīdzība” – ar “kaitējuma atlīdzinājums” vai “atlīdzinājums”. Tikmēr šīs tiesību normas ir jātulko paplašināti.

Kopsavilkums

1. Lai arī kvazidelikti tiek retāk aplūkoti Latvijas tiesību literatūrā un arī Latvijas tiesu praksē ir maz sastopami sekmīgi spēkā stājušies spriedumi, tomēr kvazidelikti kā viens no saistību rašanās pamatiem ir saglabājams civiltiesiskajā regulējumā un Civillikumā.
2. Kvazidelikta institūta sekmīgai piemērošanai ir svarīgi to nošķirt no citiem saistību rašanās pamatiem, jo ne jebkura priekšmeta vai objekta, piemēram, sniega

²⁶ Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 27.12.2017. spriedums lietā Nr. C27150213 (lietas arhīva Nr. CA-2062-17/32), ECLI:LV:RAT:2017:1227.C27150213.1.S (10.5. p.).

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (pārstrādāta redakcija), Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 351/1.

un ledus no mājas juma, nokrišana no ēkas nodara kvazideliktu. Tāpat svarīgi ir pareizi noteikt kvazidelikta atbildības saturu.

3. Attiecībā uz kvazideliktatbildības pamatu bez darbības izpausmēm un vietas nemainīga paliek izpratne par vainojamību. Cietušajam nav jāpierāda personas, kuras valdījumā atrodas ēkas vai ēkas daļas, no kuras ir notikusi izmešana, izliešana vai nokrišana, vainojamība. Savukārt prasība ir noraidāma, ja tiek pierādīts, ka kaitējums ir nodarīts paša cietušā nepietiekamas uzmanības dēļ, vai atbildētājs pierāda, ka tas ir veicis saprātīgus pasākumus, lai netiktu nodarīts aizskārums.
4. Pozīcija attiecībā uz kvazideliktatbildības saturu ir jāmaina. Gan vēsturiskā kvazidelikta regulējuma izpēte, gan vēlāk veiktie Civillikuma grozījumi 2347. un 2349. pantā dod pamatu secinājumam, ka nav pamatoti 2358.–2362. pantu tulkot šauri gramatiski un kvazidelikta gadījumā kā civiltiesiskos aizsardzības līdzekļus piemērot tikai zaudējumu atlīdzību.
5. Arī kvazidelikta gadījumā būtu piemērojami tie paši civiltiesiskie aizsardzības līdzekļi, kas piemērojami delikta gadījumā, tostarp nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums.
6. Skaidrības labad būtu nepieciešams redakcionāli uzlabot CL 2358.–2362. panta redakciju, aizstājot terminu “zaudējumi” ar terminu “kaitējums” un “zaudējumu atlīdzība” ar “kaitējuma atlīdzinājums” vai “atlīdzinājums”. Līdz šādu redakcionālu labojumu izdarīšanai šīs tiesību normas ir jātulko plašināti.